

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

MEHMET ŞAHİN VE DİĞERLERİ - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no: 5881/02)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

30 Eylül 2008

İşbu karar AİHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (5881/02) no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşları Mehmet Şahin, Ali Ekber Çağlan, Sedat Serçik ve Özgür Barış Mercan'ın (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 2 Ağustos 2001 ve 17 Eylül 2001 tarihlerinde Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurdur.

Adli yardımdan faydalanan başvuranlar, AİHM önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından T. Elçi tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar Mehmet Şahin, Ali Ekber Çağlan, Sedat Serçik ve Özgür Barış Mercan sırasıyla 1964, 1973, 1971 ve 1978 doğumludurlar.

A. Başvuranlar Mehmet Şahin, Ali Ekber Çağlan ve Özgür Barış Mercan'ın yakalanmaları ve gözaltına alınmaları

PKK üyesi olduklarından şüphelenilen başvuranlar bir arama izni uyarınca 10 Nisan 2001 sabahı evlerinde yapılan aramalar neticesinde yakalanmışlardır. Yapılan aramalarda jandarmalar muhtelif ateşli silahlar, bu silahlara ait mühimmat, el bombaları, bir telsiz ve sözkonusu yasadışı örgütle bağlantılı birtakım eşya ele geçirmişlerdir.

10 Nisan 2001 günü saat 10 sularında başvuran Mehmet Şahin sağlık kontrolünden geçirilmiştir. Yapılan muayene sonucunda düzenlenen raporda, boynun sol tarafında klaviküler kemik üzerinde 3 cm.'lik bir sıyrık ve sol dirsek iç yüzünde hafif bir ekimotik alana rastlandığı belirtilmiştir. Doktora göre, sözkonusu ekimozun sarı renkli olması, hassasiyet olmaması ve başvuranın sebebini hatırlamaması dolayısıyla yaklaşık on gün önce meydana gelmiş bir darba bağlı oluşmuş olması muhtemeldi. Raporda ayrıca, her iki el bileğinde kelepçeye ait kızarıklıklar, sırt omurları hizasında 2 cm.'lik bir sıyrık, karın sol tarafında cerrahi bir müdahaleye bağlı bir yara izi ve sağ kaval kemiği üzerinde hiperpigmente bir bölge bulunduğu belirtilmiştir. Doktor son olarak, sağ kaval kemiği üzerinde hiperpigmente alanlar ve başvuranın vücudunun (raporun bu kısmı okunmaz durumdadır) bir yerinde 1,5 cm.'lik kızarıklık bir alan bulunduğunu tespit etmiştir.

Başvuran Mehmet Şahin 12, 14, 16, 18 ve 19 Nisan 2001 tarihlerinde başka muayenelerden geçirilmiştir.

12 Nisan 2001 tarihinde düzenlenen raporda boyun sol tarafında klaviküler kemik üzerinde 3 cm.'lik bir sıyrık, sol dirsek iç yüzünde hafif sarı renkli bir lezyon, sırt omurları hizasında 2 cm.'lik bir sıyrık ve karın sol tarafında cerrahi bir müdahaleye bağlı bir yara izi ve sağ kaval kemiği üzerinde hiperpigmente bir bölge bulunduğu belirtilmiştir.

14 Nisan 2001 tarihinde düzenlenen raporda başvuranın vücudunda herhangi bir darp ya da cebir izine rastlanmadığı belirtilmiştir.

16 Nisan 2001 tarihinde yapılan muayenede hiçbir darp ya da cebir izine rastlanmamıştır. Bu muayene sonunda düzenlenen raporda başvuranın göğsünde ve kalbindeki ağrılardan şikayet ettiği ve daha önce de bu tür rahatsızlıkları olduğu bildirilmiştir.

18 Nisan 2001 tarihinde düzenlenen raporda kaval üzerinde bulunan eski lezyonlar dışında herhangi bir darp ya da cebir izine rastlanmadığı belirtilmiştir.

Başvuranlar 19 Nisan 2001 tarihinde Şırnak Cumhuriyet Savcısı'na ifade vermişlerdir. Başvuran Mehmet Şahin jandarmaların elini tutarak ifadeyi imzalamaya zorladıklarını beyan etmiştir.

Bu iddia üzerine Cumhuriyet Savcısı daha ayrıntılı bir muayene için hastaneye sevk edilmesini emretmiştir. Başvuran Mehmet Şahin aynı gün hastaneye sevk edilmiştir. Yapılan muayene sonucunda kötü muamele gördüğü iddiasında bulunan ilgilinin vücudunda hiçbir darp ya da cebir izine rastlanmamıştır.

Yine 19 Nisan 2001 tarihinde başvuranlar Şırnak Sulh Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmiştir. Hakim başvuranların tutuklanmalarına karar vermiştir. Mehmet Şahin baskı altında imzaladığı iddiasıyla polise verdiği ifadeyi hakim karşısında inkar ederek gözaltında kötü muamele gördüğünü beyan etmiştir.

B. Sedat Serçik'in yakalanması ve gözaltına alınması

PKK'ya yardım ve yataklık ettiğinden şüphelenilen başvuran, 18 Nisan 2001 saat 6 sularında evinde yapılan arama sonucunda yakalanmıştır.

Başvuran 27 Nisan 2001 tarihinde Cumhuriyet Savcısı'na ifade veren başvuran bilahare sevk edildiği Sulh Ceza Mahkemesince tutuklanmıştır.

Başvuran 21 Mayıs 2001 tarihinde serbest bırakılmıştır.

C. Başvuranlar aleyhinde açılan ceza davası

Başvuranlar 25 Mayıs 2001 tarihinde PKK'ya yardım ve yataklık etmekle itham edilmişlerdir.

Başvuran Mehmet Şahin 4 Temmuz 2001 tarihli duruşmada jandarmaya verdiği ifadeye ve gözaltında yapılan soruşturma işlemlerine itiraz etmiştir. Sağlık raporu hakkında sorulan soruya cevap veren başvuran, kendisine baskı uygulandığını, küfredildiğini, üzerine tazyikli su sıkıldığını, başına poşet geçirilerek nefessiz bırakıldığını ve bu muamelelerin vücudunda iz bırakmadığını belirtmiştir. Başvuran, gözaltında psikolojik rahatsızlıklar yaşadığını, bu nedenle ilaç almak zorunda kaldığını ve cezaevinde sakinleştirici almaya devam ettiğini belirtmiştir. Duruşma neticesinde Ağır Ceza Mahkemesi başvuranların serbest bırakılmalarına karar vermiştir.

17 Ekim 2002'de DGM başvuranların üzerlerine atılı suçlarla ilgili olarak beraatlarına hükmetmiş, Mehmet Şahin, Ali Ekber Çağlan ve Özgür Barış Mercan hakkında evlerinde ele geçirilen silah ve mühimmattan dolayı ateşli silahlara ilişkin kanuna muhalefetten suç duyurusunda bulunulmasına karar vermiştir.

D. İnsan Hakları Derneği'nin raporu

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi doktoru Mehmet Şahin'in iddialarının doğruluğunun belirlenmesi için olaylar hakkındaki anlatımının ve ilgiliye yapılan muayene ve tetkiklerin de yer aldığı bir rapor düzenlemiştir. Bu raporda, başvuranın, 10 Temmuz 2001 tarihinde İHD'ye başvurduğu, varikozel hastalığından muzdarip olduğu, fiziksel ve ruhsal travmalara bağlı post-travmatik stres ve majör depresyon geçirdiği belirtilmiş, ancak bu raporun bir sağlık raporu olmadığına da vurgu yapılmıştır.

İnsan Hakları derneği 6 Mart 2003 tarihinde içinde başvuranın iddialarının ve kendisine yapılan muayene ve tetkiklerin yer aldığı ikinci bir rapor düzenlemiştir. Raporda kötü muamele iddialarıyla cezaevi koşulları ve başvuranda gözlenen gastrit, idrar yolu enfeksiyonu, varikozel, post-travmatik stres ve majör depresyon arasında bir bağlantı olduğu sonucuna varılmıştır.

Başvuranın sözkonusu raporları yetkili makamların bilgisine sunup sunmadığı konusunda dosyada herhangi bir bilgi mevcut değildir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 3. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

AİHS'nin 3. ve 13. maddelerine atıfta bulunan başvuran Mehmet Şahin jandarmada kötü muameleye uğradığından ve sözkonusu kötü muamelelerle ilgili olarak suç duyurusunda bulunabilmesi için etkili bir başvuru yolu bulunmamasından şikayetçi olmaktadır.

AİHM bu şikayetlerin sadece AİHS'nin 3. maddesi yönünden incelenmesinin uygun olacağı kanaatindedir.

Hükümet, başvuranın yetkili makamlar nezdinde resmi bir şikayette bulunmamış olması sebebiyle iç hukuk yollarının tüketilmediği gerekçesiyle AİHM'yi bu şikayeti reddetmeye davet etmektedir. Hükümete göre başvuran AİHM önünde dile getirdiği iddialarını ulusal makamların bilgisine gereği gibi sunmamıştır. Hükümet ayrıca başvuranın tazminat elde etmek için iç hukukta öngörülen medeni ve idari başvuru yollarını kullanmadığını savunmaktadır.

Esasa ilişkin olarak Hükümet başvuranın iddialarının mesnetsiz olduğunu savunmaktadır. Bu çerçevede Hükümet ilgilinin gözaltına alınmadan önce sağlık kontrolünden geçirildiğine, yapılan muayene sonucunda düzenlenen raporda yakalanmadan önceki döneme ait izlerden söz edildiğine, gözaltı sırasında ve gözaltı sonunda düzenlenen raporlarda ise yakalamadan önceki izlerden başka herhangi bir darp ya da cebir izine rastlanmadığının belirtildiğine dikkat çekmektedir. Hükümet, yapılan muayeneler sırasında başvuranın kendisine kötü muamele yapıldığına yönelik bir şikayetin olmadığını not etmektedir.

Kötü muamele iddialarını yetkili makamlara bildirdiğini iddia eden başvuran, yetkili makamların yasal olarak re'sen bir ceza soruşturması açmakla yükümlü olduklarını belirtmektedir. Şikayetine konu olan muamelelerle ilgili olarak başvuran, dövüldüğünü, üzerine tazyikli su sıkıldığını, Filistin askısına alındığını, vücuduna elektrik verildiğini, hayalarının sıkıldığını, başına bir poşet geçirilmek suretiyle nefessiz bırakıldığını iddia etmektedir. Başvuran ayrıca gözaltındayken yapılan muayenelerin güvenilir olmadığı iddiasında bulunmaktadır.

AİHM, bu şikayet aşağıda açıklanan nedenlerle açıkça dayanaktan yoksun olup kabuledilemez niteliği taşıdığından Hükümetin itirazları hakkında bir karar vermeye gerek olmadığı kanaatinde.

AİHM, kötü muamele iddialarının uygun kanıt unsurlarıyla desteklenmesi gerektiğini hatırlatır (bkz., *mutatis mutandis*, *Klaas – Almanya*, 22 Eylül 1993, prg. 30). İddia konusu olayların tespit edilmesi için AİHM ‘her türlü makul şüphenin ötesinde’ delil kıstasına başvurur. Böylesi bir delil, itiraza mahal bırakmayacak derecede ciddi, belirgin ve tutarlı birtakım emare ya da karinelerden doğabilir (*İrlanda – Birleşik Krallık*, 18 Ocak 1978, prg. 161 *in fine*, ve *Labita – İtalya*, no: 26772/95, prg. 121). Sağlıklı olarak gözaltına alınan bir kimsenin serbest bırakıldığı sırada yaralanmış olduğu tespit edilirse, bu yaralanmaların kaynağı hakkında makul bir açıklama yapmak Devlete düşer ki aksi halde AİHS’nin 3. maddesinin uygulanması gerekir (bkz., diğerleri arasında, *Selmouni – Fransa*, no: 25803794, prg. 87).

Mevcut davada başvuran evinde yapılan arama sonucu 10 Nisan 2001 tarihinde yakalanmıştır. Başvuran gözaltına alınmadan önce sağlık kontrolünden geçirilmiştir. Yapılan kontrol neticesinde düzenlenen raporda boynun sol tarafında klaviküler kemik üzerinde 3 cm.’lik bir sıyrık, sol dirsek iç yüzünde hafifçe ekimotik bir alan tespit edilmiştir. Doktora göre sözkonusu ekimozun on gün önce meydana gelmiş bir darba bağlı olması muhtemeldi. Raporda ayrıca kelepçelerden kaynaklanan birtakım kızarıklıklar, sırt omurları hizasında 2 cm.’lik bir sıyrık, karnın sol tarafında cerrahi bir müdahaleye bağlı bir yara izi tespit edildiği belirtilmiştir. Doktor son olarak, sağ kaval kemiği üzerinde hiperpigmente alanlar ve başvuranın vücudunun (raporun bu kısmı okunmaz durumdadır) bir yerinde 1,5 cm.’lik kızarıklık bir alan bulunduğunu tespit etmiştir.

AİHM başvuranın hiçbir şekilde yakalanma koşullarından yakınmadığını ve/veya 10 Nisan 2001 tarihinde yapılan sağlık kontrolünde tespit edilen izlerin yakalandığı sırada meydana gelmiş olabileceğini iddia etmediğini öncelikle tespit etmektedir. Bu nedenle AİHM yakalamadan önceki bir döneme ait oldukları cihetle gözaltı başlangıcında yapılan muayene neticesinde tespit edilen izlerin göz önünde bulundurulmaması gerektiği kanaatinde.

Daha sonra AİHM, başvuranın gözaltında işkenceye uğradığından şikayetçi olduğunu gözlemlemektedir. Bu çerçevede AİHM başvuranın gerek gözaltında tutulduğu sırada gerek gözaltı bitiminde birçok kez sağlık kontrolünden geçirildiğini not etmektedir. 12 Nisan 2001 tarihinde düzenlenen raporda, boynun sol tarafında klaviküler kemik üzerinde 3 cm.’lik bir sıyrık, sol dirsek iç yüzünde hafif sarı renkli bir lezyon, sırt omurları hizasında 2 cm.’lik bir sıyrık ve karın sol tarafında cerrahi bir müdahaleye bağlı bir yara izi ve sağ kaval kemiği üzerinde hiperpigmente bir bölge bulunduğu belirtilmiştir. Kaval kemiği üzerinde eski lezyonların tespit edildiği 18 Nisan 2001 tarihli muayene hariç bilahare düzenlenen tıbbi raporlarda herhangi bir darp ya da cebir izinden söz edilmemektedir. AİHM 12 Nisan 2001 ve 18 Nisan 2001 tarihli raporlarda sözü edilen izlerin gözaltı başlangıcında düzenlenen raporda da yer alan eski yaralarla ilgili olduğunu tespit etmektedir.

Başvuran serbest bırakıldığı 19 Nisan 2001 tarihinde Cumhuriyet Savcısı’na jandarmaların kendisini elinden tutmak suretiyle ifadeyi imzalamaya zorladıklarını beyan etmiştir. Bunun üzerine Savcı olası kötü muamele izlerinin tespiti için başvuranın yeniden sağlık kontrolünden geçirilmesine karar vermiştir. Aynı gün yapılan muayene neticesinde ilgilinin vücudunda hiçbir darp ya da cebir izi tespit edilmemiştir.

Ayrıca her ne kadar başvuran tıbbi raporların güvenilirliğine itiraz ediyor ise de, alıkonulmasının herhangi bir aşamasında gözaltındayken düzenlenen raporlardan birine ulusal merciler nezdinde itiraz ettiğini ve/veya başka bir doktora muayene olmak için girişimde bulunduğunu gösteren herhangi bir dosya unsuru mevcut değildir. Başvuran Cumhuriyet Savcısına ve Sulh Ceza Mahkemesi Hakimi'ne ifade verdiği sırada da muayene koşullarına ya da raporların güvenilirliğine ilişkin bir itirazda bulunmamıştır. Başvuran 4 Temmuz 2001 tarihli duruşmadaki ifadesinde de itirazda bulunmamıştır.

Başvuranın serbest bırakıldıktan sonra İnsan Hakları derneği Diyarbakır Şubesi'ne başvurduğu doğrudur. Söz konusu dernek tarafından verilen 1 Ağustos 2001 ve 6 Mart 2003 tarihli raporlara göre başvuranın iddialarıyla kendisinde gözlenen patolojiler arasında bir bağlantı kurmak mümkündür. AİHM söz konusu raporların başvuranın anlattıklarının doğru olarak kabul edilip edilemeyeceğini belirlemek amacıyla hazırlandığını not etmektedir. Doktor, elindeki tıbbi verileri başvuranın iddialarından yola çıkarak değerlendirmiştir. AİHM'ye göre, söz konusu raporlardan ilki şikayet konusu olaylardan yaklaşık dört ay sonra, ikincisi ise yaklaşık iki yıl sonra düzenlendiği ve bilhassa da tıbbi rapor niteliği taşımadığı cihetle bu raporlara dayanarak başvuranın kötü muameleyle maruz kaldığı hükmüne varılamaz.

AİHM, ayrıca, başvuranın 4 Temmuz 2001 tarihinde serbest bırakılmasına rağmen gözaltında maruz kaldığını iddia ettiği kötü muamelelerle ilgili olarak ulusal makamlar önünde hiçbir zaman suç duyurusunda bulunmadığını tespit etmektedir. Başvuran, sadece gözaltında verdiği ifadeye ve bu dönemde gerçekleştirilen soruşturma işlemlerine itiraz etmek için kötü muamele gördüğünden şikayetçi olmuştur.

Son olarak AİHM, bilhassa sözü edilen muamelelerle ilgili olmak üzere başvuranın olaylara ilişkin anlatımının zamanla büyük ölçüde değiştiğini not etmektedir. İlgili kötü muamele gördüğü iddiasını hakim karşısında genel bir tarzda ifade etmiştir. DGM'de yapılan duruşmada ise başvuran baskıya maruz kaldığını, kendisine küfür edildiğini, üzerine tazyikli su sıkıldığını, başına bir poşet geçirilmek suretiyle nefessiz bırakıldığını belirtmiştir. AİHM önünde ise başvuran, tazyikli su sıkılması, Filistin askısına alınma, vücuda elektrik verilmesi, testislerin sıkılması ve başına poşet geçirilmek suretiyle nefessiz bırakılma gibi muamelelere maruz kaldığından yakınmaktadır.

Sonuç olarak AİHM incelemesine sunulan kanıt unsurlarının iddia edilen kötü muamelelerin gerçekleştiği hükmüne varmasına imkan vermediğini değerlendirmektedir.

Yukarıda ifade olunanlar göz önünde bulunduran AİHM, başvuranın, kötü muamele iddialarına ilişkin yetkili makamlara daha sağlam bir mesnet sunmaksızın daha ayrıntılı araştırma yapılmasını bekleme hakkı olmadığı kanaatine varmaktadır (bkz., sözgelimi, *Kılıçoğlu – Türkiye*, no: 41136/98, 28 Eylül 2004, *Koç – Türkiye*, no: 24937/94, 14 Kasım 2000, ve *Kaplan – Türkiye*, no: 24932/94, 19 Eylül 2000). Dolayısıyla adli makamlar başvuranın iddiaları konusunda 'etkili bir soruşturma' yürütme görevlerini yerine getirmemekle suçlanmazlar.

Bu itibarla söz konusu şikayet açıkça dayanaktan yoksun olduğundan AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

II. AİHS'NİN 5. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar bir suç işlediğinden şüphelenilmesi için makul bir gerekçe olmadan yakalandıklarından ve gözaltı süresinin uzunluğundan şikayetçidirler ve bu bağlamda AİHS'nin 5. maddesinin 1. ve 3. paragraflarını ileri sürmektedirler.

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

1. Yakalamanın yasalılığı

AİHM, 5. maddenin 1. fıkrasının c) bendi anlamında bir alıkoyma sırasında yapılan sorgunun amacının, yakalamanın dayandığı somut şüpheleri teyit etmek ya da devre dışı bırakmak suretiyle ceza soruşturmasının tamamlanması olduğunu hatırlatır (*Murray – Birleşik Krallık*, 28 Ekim 1994 tarihli karar, prg. 55). Makul şüphenin varlığı tarafsız bir gözlemcinin sözkonusu şahsın kendisine isnat edilen suçu işlemiş olduğuna ikna olmasını sağlayacak bulgu ya da bilgilerin var olmasını gerektirir. Ancak neyin 'makul' olarak kabul edilebileceği koşulların tamamına bağlıdır (*Fox, Campbell ve Hartley – Birleşik Krallık*, 30 Ağustos 1990, prg. 32).

AİHM mevcut davada başvuranların yasadışı bir örgüte karşı yürütülen bir polis operasyonu çerçevesinde 10 ve 18 Nisan 2001 tarihlerinde yakalandıklarını tespit etmektedir. Evlerinde yapılan aramalarda polis birtakım maddi deliller ele geçirmiştir. Aleyhlerinde isnat edilen suçlarla ilgili olarak Cumhuriyet Savcısı'na ve hakime ifade veren ilgililer bilahare tutuklanmışlardır. Başvuranlar 25 Mayıs 2001 tarihinde yasadışı bir örgüte üye olmak ve yardım ve yataklık etmekle suçlanmışlardır.

Yukarıda ifade olunanlar göz önünde bulundurulduğunda şüphelerin gereken düzeye ulaştığı görülmektedir. Başvuranların özgürlüklerinden mahrum bırakılmaları ile kendilerine yönelik şüphelerin teyit edilmesi ya da giderilmesi amaçlanmıştır.

Dolayısıyla başvurunun bu bölümü açıkça dayanaktan yoksun olup AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. fıkraları uyarınca reddedilmelidir.

2. Gözaltı süresi

Hükümet, iç hukuktaki başvuru yollarının tamamının tüketilmediği itirazında bulunmaktadır. Hükümet, haklarında beraat kararı verildiği cihetle başvuranların 466 sayılı Kanun temelinde *uğradıkları* zararın tazmin edilmesini talep edebileceklerini ifade etmektedir. Hükümet, bu başvuru yolunu kullanarak maruz kaldığı özgürlük mahrumiyetinden dolayı bir tazminat elde eden Sedat Serçik'in durumunu örnek göstermektedir.

AİHM, Hükümetin atıfta bulunduğu 466 sayılı Kanun'un kanundışı olarak ya da haksız yere yakalanan ya da tutuklanan kimselerin Devlete karşı sorumluluk davası açabilmelerini öngördüğünü not etmektedir. Ancak başvuranlar tazminat elde etmek için iç hukukta başvuru yolu bulunmamasından değil gözaltı sürelerinden yakınmaktadır. Bu çerçevede derhal bir hakim ya da adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli karşısına çıkarılma hakkı, özgürlük mahrumiyeti nedeniyle tazminat elde edebilme hakkından ayrılır. 5. maddenin 3. fıkrası birinci durumla 5. maddenin 5. fıkrası ise ikinci durumla ilgilidir (bkz., *mutatis mutandis*, Yağcı ve Sargın – Türkiye, 8 Haziran 1995 tarihli karar, prg. 44). Dolayısıyla AİHM, Hükümetin itirazını reddeder.

AİHM, bu şikayetin AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesinin bulunmadığını tespit etmektedir. Bu itibarla söz konusu şikayetin kabuledilebilir ilan edilmesi yerinde olacaktır.

B. Esasa ilişkin

Mevcut davada başvurular Mehmet Şahin, Ali Ekber Çağlan ve Özgür Barış Mercan'ın gözaltı süresi 10 Nisan 2001 tarihinde yakalanmalarıyla birlikte başlayarak 19 Nisan 2001 tarihinde tutuklanmaları ile sona ermiştir. Başvuran Sedat Serçik'in gözaltı süresi ise 18 Nisan 2001 tarihinde başlayıp 27 Nisan 2001 tarihinde sona ermiştir. Dolayısıyla her bir gözaltı dokuz gün sürmüştür.

AİHM, *Brogan ve diğerleri* davasında (29 Kasım 1988 tarihli karar, prg. 62), toplumu teröre karşı koruma amacı güdülse dahi, adli denetim olmaksızın dört gün altı saatten fazla süren bir gözaltı süresinin, AİHS'nin 5/3 maddesinde öngörülen kesin sınırların dışına çıktığına hükmettiğini anımsatır (bkz. *Maçin – Türkiye*, no: 52083/99, prg. 25, 4 Mayıs 2006).

Bu nedenle AİHM, başvuruların bir hakim karşısına çıkarılmaksızın dokuz gün süreyle alıkonulmalarının gerekli olduğunu kabul edemez. Bu itibarla AİHS'nin 5/3 maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Manevi tazminat

Başvuranlar Ali Ekber Çağlan, Sedat Serçik ve Özgür Barış Mercan'ın her biri manevi tazminat olarak 15.000 Euro, başvuran Mehmet Şahin ise 60.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu meblağlara itiraz etmektedir.

AİHM manevi tazminat olarak başvuruların her birine 2.500 Euro ödenmesinin yerinde olacağına hükmetmektedir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar, ulusal mahkemeler önündeki masraf ve giderleri için 9.200 Euro; AİHM önündeki masraf ve giderleri için ise 2.400 Euro talep etmektedirler. Belge olarak başvurular bir çalışma saati dökümü ve İstanbul Barosu'na ait asgari avukatlık ücret tarifesini sunmaktadırlar.

Hükümet bu meblağlara itiraz etmektedir.

AİHM'nin içtihadı uyarınca bir başvuran yargılama masraf ve giderlerinin iadesini ancak bu masraf ve giderlerin gerçekliğini, gerekliliğini ve makul nispette olduğunu kanıtladığı müddetçe elde edebilmektedir.

Elindeki unsurları ve yukarıda anılan kıstasları hesaba katan AİHM ulusal mahkemeler önündeki yargılamaya ilişkin talebi reddeder. AİHM önünde yapılan yargılama için ise, Avrupa Konseyi tarafından adli yardım başlığı altında ödenen 850 Euro tutarındaki bölümü düşülmek üzere başvuranlara ortaklaşa 1.500 Euro ödenmesinin makul olacağı kanaatindedir.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun, başvuranların gözaltı süresi yönünden yapılan şikayete ilişkin olarak *kabuledilebilir*, geriye kalanının ise *kabuledilemez olduğuna* ;
2. AİHS'nin 5/3 maddesinin *ihlal edildiğine* ;
3. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Devlet tarafından
 - i. başvuranların her birine 2.500 Euro (iki bin beş yüz Euro) manevi tazminat *ödenmesine* ;
 - ii. Avrupa Konseyi tarafından adli yardım başlığı altında ödenen 850 Euro (sekiz yüz elli) tutarındaki bölümü düşülmek üzere yargılama masraf ve giderleri için başvuranlara ortaklaşa 1.500 Euro (bin beş yüz Euro) *ödenmesine* ;b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;
4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

- İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 30 Eylül 2008 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.